

مرجعیت علمی؛ مفاهیم و راهبردها

دکتر مسلم شریفی

دکترای تخصصی مدیریت بهداشت و درمان

دانشگاه علوم پزشکی یاسوج

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

واژه نامه...

دانش را به عنوان "باور صادق موجه" و یا "باور راستین توجیه پذیر" تعریف کرده اند.

بر اساس این تعریف برای اینکه یک گزاره را دانش بدانیم در حله اول آن گزاره باید درست (صادق، راستین، یا حقیقی) باشد، در حله دوم باید بخشی از باورهای ما را تشکیل دهد و در حله سوم باید برای باورمان به آن امر توجیه مناسبی داشته باشیم.

تجمیع دانش حول پدیده های مشخص و یا مسایل مشخص سبب شکل گیری حوزه های دانشی می شود.

علم مجموعه فعالیت های فکری و عملی را شامل می شود که به منظور مطالعه سیستماتیک ساختار و رفتار پدیده های جهان صورت می گیرد.

این فعالیت ها شامل مشاهده، تبیین، اندازه گیری، توصیف، کاوش، شناسایی، تحلیل، مدلسازی و توجیه نظری پدیده های طبیعی می باشد و دانش حاصل از این فعالیت ها در قالب توضیحات، توجیحات و پیش بینی های قابل آزمایش در مورد پدیده های جهان و توصیه ها و تجویزهای قابل کاربرست برای تاثیر گذاری بر روی این پدیده ها می باشد.

یک **حوزه علمی** متشکل از یک حوزه دانشی می باشد که بخش قابل توجهی از دانش و شواهد آن بر اساس آزمون فرضیات قیاسی منتج از نظریه های علمی شکل گرفته است.

یک رشته علمی متشکل از یک حوزه علمی است که مفروضات هستی‌شناسی، معرفت‌شناسی، روش‌شناسی، مفهوم‌شناسی، و ارزش‌شناسی آن تبیین شده باشد. به بیان دیگر با توسعه مبانی فلسفی یک حوزه علمی، یک **رشته** یا **دیسپلین علمی** شکل می‌گیرد.

نفوذ به معنی تأثیر گذاری فرد یا گروهی از افراد بر نگرش، تفکر، اراده، و رفتار فرد یا گروهی دیگر از افراد به منظور دستیابی به اهداف مشخص و یا پیشبرد منافع خاص می باشد.

قدرت به معنی ظرفیت نفوذ است. قدرت توانایی افراد یا گروهها برای دستیابی به هدفها یا پیشبرد منافع از راه واداشتن و تأثیر گذاری بر دیگر افراد جامعه به انجام دادن کارهای مورد نظر آنها است.

افراد با نفوذ بر **تفکر، نگرش، اراده و رفتار** دیگران سعی میکنند به منافع خود دست یابند

اقتدار (Authority) شکلی از قدرت نهادینه شده است. که در آن تاثیرپذیری مبتنی بر یک باور قلبی صادق نمی باشد. مبنای تاثیرپذیری در اقتدار اغلب در سطوح پایینتر نیازهای بشری نهفته است. اقتدار خود به دو شکل اصلی سلطه (اقتدار غیرمشروع)، و حاکمیت (اقتدار مشروع) طبقه بندی می شود.

سلطه (Domination) شکلی از اقتدار نامشروع است که برای پیشبرد اهداف و دست یابی به اهداف فرد یا گروهی خاص بکار گرفته می شود.

سلطه به دست یابی و به کارگیری قدرت برای تحقق خواسته های خود به ازای زیر پا گذاشتن خواسته های دیگران اطلاق می گردد. معمولاً دارا بودن ثروت، قوه قاهره، و دسترسی به ابزار رسانه زمینه ساز سلطه در نظر گرفته می شود.

رهبری (LEADERSHIP)

رهبری فرایندی است که در طی آن یک فرد متعامدانه تلاش می کند برای نیل به اهداف از پیش تعیین شده، بر فرد یا افراد دیگر تاثیر بگذارد.

رهبری مستلزم تجمیع انگیزه بالا، مسئولیت پذیری، و صلاحیت در یک فرد است

فرادستی / سیادت (HEGEMONY)

هنگامی که یک طبقه اجتماعی، فراتر از محدوده قهر یا قانون، بر دیگران اعمال قدرت کند آن قدرت را می‌توان قدرت هژمونیک توصیف کرد.

هژمونی موقعیتی ویژه است که یک فرد، گروه، طبقه، موسسه و یا کشور با قرار گرفتن در آن، انظار را به خود جلب نموده و با ایجاد وضعیت تسلیم و تواضع در دیگران، آنان را متقاعد می‌کند تا به رهبری‌اش تن دهند.

هژمونی محدود به استیلای حکومتی نمی‌باشد و زمینه‌های مختلف علمی، فناوری، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی را شامل می‌شود.

دیاگرام قدرت (دکتر یزدانی ۱۴۰۰)

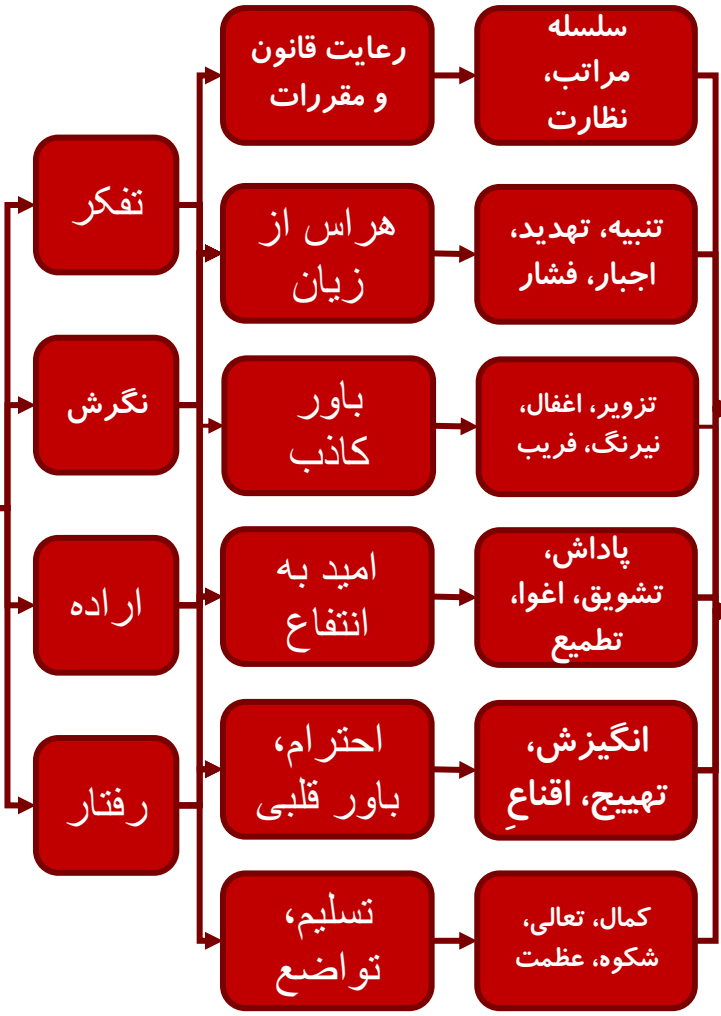
زمینه ساز

- ثروت، دسترسی به منابع
- قوه قاهره
- قانون، سلسله مراتب مدیریتی و حکومتی
- دسترسی، ارتباط، ائتلاف
- دانش، فناوری، فرهنگ، ایدئولوژی
- جذب شخصیتی
- فن خطابه، ابزار رسانه

ظرفیت و توانایی

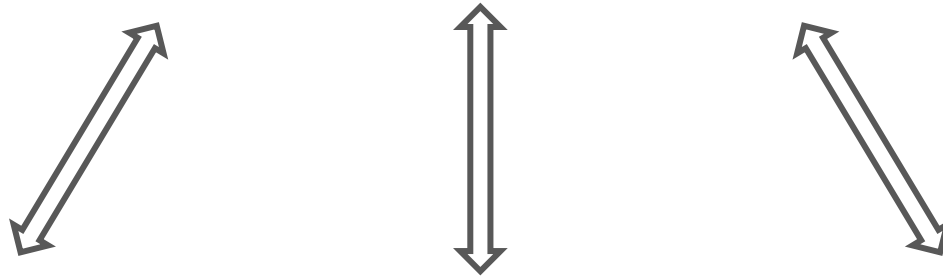
تاثیر گذاری

به منظور در مقابل به واسطه

- دست يابی به اهداف فردی
- پیش برد منفی فردی
- دست يابی به اهداف جمعی
- پیش برد جمعی

مرجعیت علمی

مفاهیم مربوط به
ارتباط میان این دو
سازه

مفاهیم مرتبط به علم و
دانش

مفاهیم مرتبط به قدرت، و
اقتدار

دانش (Knowledge)

• نفوذ (Influence)

• قدرت (Power)

• اقتدار (Authority)

• سلطه (Domination)

• حق حاکمیت (Sovereignty)

• رهبری (Leadership)

• فرادستی / سیادت (Hegemony)

(Knowledge

حوزه دانشی

Domain)

• علم (Science)

• حوزه علمی (Scientific Domain)

• رشته یا دیسپلین علمی (Scientific

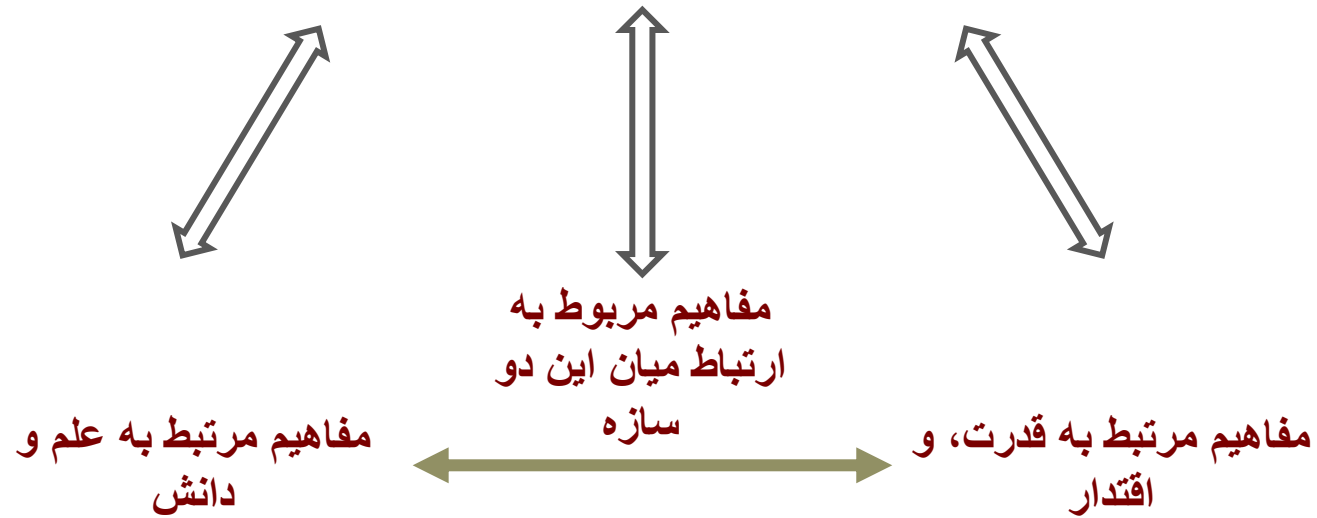
Discipline)

Supremacy or Authority

Supremacy is the state of having the ultimate authority. A ruling king has supremacy over his kingdom.

مرجعیت علمی

رشد علمی (Scientific Growth)

توسعه علمی (Scientific Development)

مرجعیت علمی (Scientific Supremacy)

-
-
-

رشد علمی و توسعه علمی؟

افزایش **حجم دانش** در یک رشته علمی که بطور غالب از طریق پژوهش صورت می گیرد، **رشد علمی** نامیده می شود.

پژوهشگران در هر دیسپلین علمی مسئول رشد علمی در آن دیسپلین علمی هستند.

افزایش حجم دانش در یک رشته علمی همراه با افزایش **ظرفیت‌های فلسفی**، نظری، انسانی، اجتماعی، نهادی و فیزیکی در آن رشته علمی، **توسعه علمی** نامیده می شود.

رشد علمی، مفهومی **کمی** و سطحی ولی توسعه علمی مفهومی **کیفی** و عمقی است.

در توسعه علمی علاوه بر رشد کمی، نهادهای علمی نیز متحول می شوند، نگرش‌ها تغییر می کنند، توان بهره برداری از ظرفیت‌های موجود به صورت مستمر و پویا افزایش می یابد و نوآوری های جدید انجام می شود.

اهداف اصلی توسعه علمی افزایش دانش و استفاده از آن دانش برای تولید فناوری و بکارگیری فناوری برای تسهیل و ارتقاء کیفیت کار و زندگی است.

دانشمندان در هر دیسپلین علمی مسئول توسعه علمی در آن دیسپلین علمی هستند.

مرجعیت علمی

شکلی از **قدرت نرم مشروع** است که به واسطه فرادستی و سیادت در کارکردهای دانشی در حوزه های علم و فناوری حاصل می گردد.

پیشگامی در توسعه مرزهای دانش، و دارا بودن بیشترین سهم از فعالیت ها، فرایندها، و محصولات دانشی در یک رشته علمی از مصادیق بارز مرجعیت علمی محسوب می گردد.

مرجعیت علمی به معنی تاثیر گذاری محوری بر جایگاه کنونی و شکل گیری وضعیت آینده یک رشته علمی می باشد.

جایگاه مرجع علمی خاستگاه علم هنجار می باشد.

سیاست گذاران حوزه علم و فناوری در هر دیسپلین علمی مسئول حصول به جایگاه مرجعیت علمی در آن دیسپلین علمی هستند.

مزیت رقابتی علمی

مجموعه ویژگی هایی که سبب برتری یک نهاد دانشی نسبت به سایر نهادهای دانشی مشابه می گردد، مزیت رقابتی علمی نامیده می شود.

این ویژگی ها می تواند مربوط به زیرساخت ها، سرمایه و منابع، دسترسی ها، حسن شهرت، پرسنل، فرایندها، و کارکردهای دانشی آن نهاد دانشی باشد.

مزیت رقابتی علمی را می توان در چهار سطح مزیت رقابتی داخلی، مزیت رقابتی ضعیف، مزیت رقابتی قوی و مزیت رقابتی انحصاری طبقه بندی کرد.

تعاریف

مزیت رقابتی داخلی، یک رشته یا حوزه علمی در یک موسسه علمی را نسبت به سایر رشته ها یا حوزه های علمی در همان موسسه علمی برتری می بخشد ولی به هیچ وجه سبب رقابت پذیری موسسه در زمینه آن رشته در مقایسه با سایر موسسات نمی شود.

مزیت رقابتی ضعیف، منعکس کننده وضعیت یا عملکرد علمی خوب و قابل دفاع یک موسسه در زمینه یک رشته یا حوزه دانشی می باشد؛ ولی این عملکرد علمی، موسسه را در میان چند موسسه برتر کشور قرار نمی دهد.

مزیت رقابتی قوی، یک موسسه را در زمینه یک رشته یا حوزه دانشی خاص در میان چند موسسه برتر یا پیشرو در کشور قرار می دهد.

مزیت رقابتی انحصاری هنگامی معنی پیدا می کند که یک موسسه در زمینه یک رشته در داخل کشور از برتری مطلق برخوردار باشد و به بیان دیگر آن موسسه در زمینه آن رشته بدون رقیب باشد.

نمود بیرونی

رسالت تمایز یافته
تخصیص هدفمند منابع
برنامه راهبردی تمایز یافته
حمایت های ویژه مرکزی
فعالیت و تلاش متمرکز

کیفیت نمونه
عملکرد استاندارد
ظرفیت بالا

ارزش افزوده
عملکرد الگو
رهبری علمی

پیشگامی (اولین)
پیشتازی (بزرگترین)
تأثیر (مهمترین)
کیفیت (بهترین)
ارجاع (مشهورترین)
کاربست (موثرترین)
اقتدار (قوی ترین)

راهبرد

مزیت رقابتی

مزیت رقابتی
داخلی

تمرکز و
تمایز

مزیت رقابتی
ضعیف

تمرکز و
تمایز
تعالی

مزیت رقابتی
قوی

تمرکز و
تمایز
تعالی
راهبر
ی

مزیت رقابتی
انحصاری

تمرکز و
تمایز
تعالی
راهبر
ی
فراد
ستی

تمایز

Strategic
Timeline

تعالی

(Internal Competitive
Advantage)

راهبری

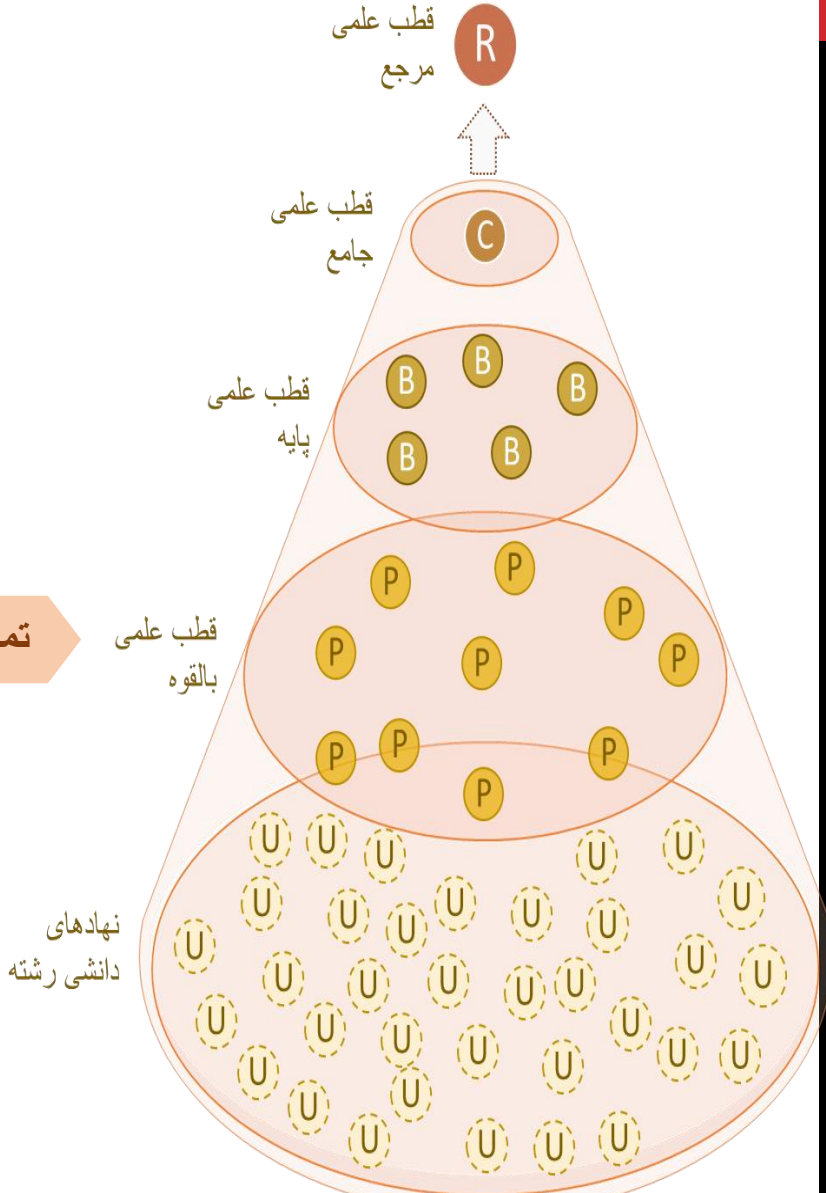
فراستای

0 3 5 7 9 11 13 15 17 19 21 Years

خط زمانی راهبردی نیل به مرجعیت در وضعیت مزیت رقابتی داخلی

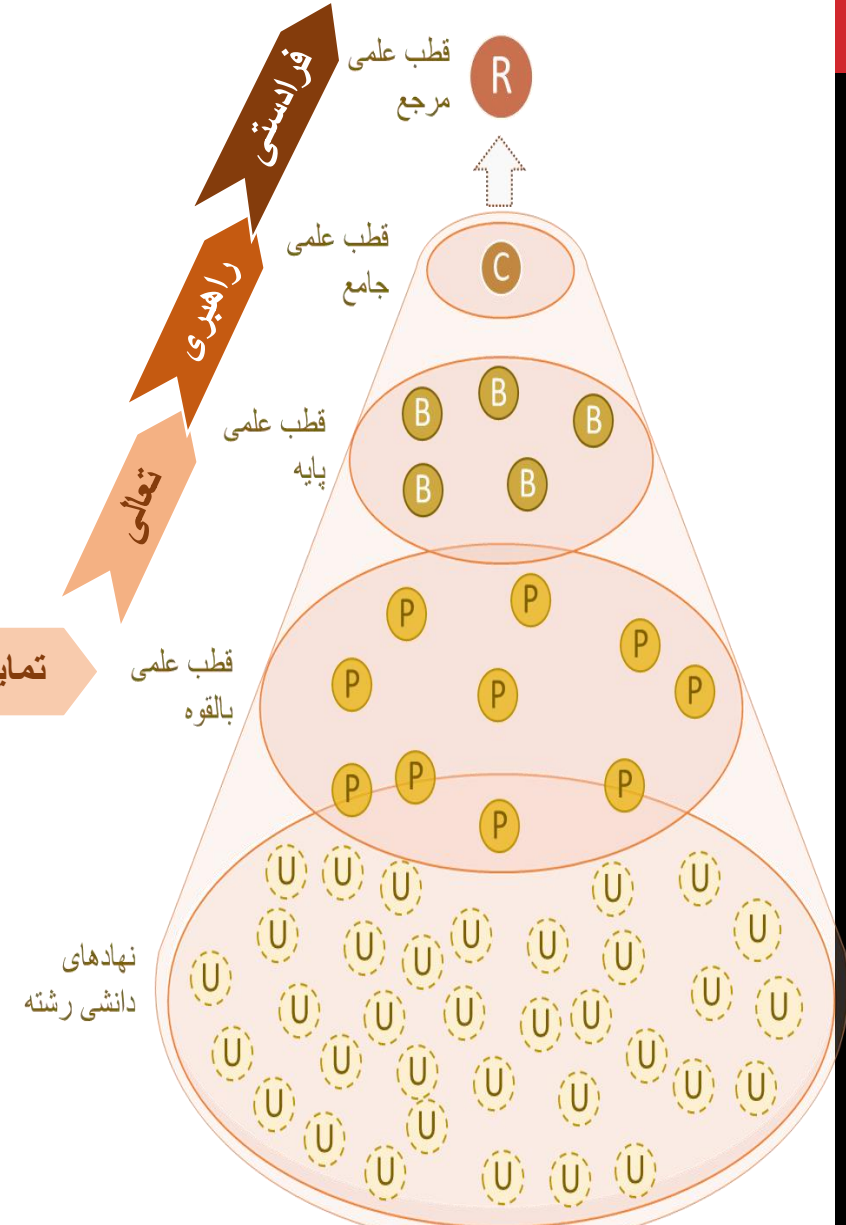
مزیت رقابتی داخلی

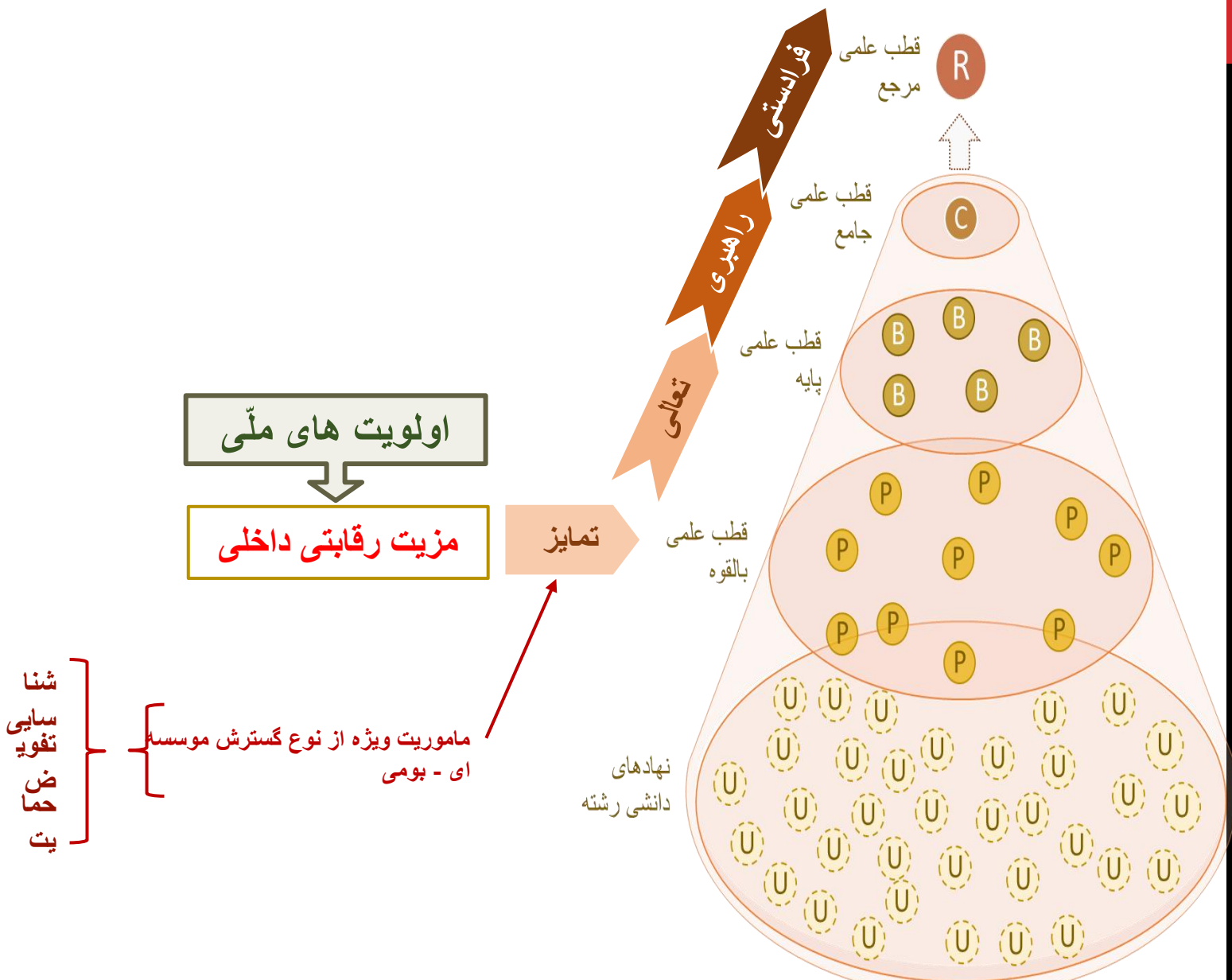
تمایز

مزیت رقابتی داخلی

تمایز

راهبرد اقیانوس قرمز

اگرچه وجود مزیت رقابتی، یک نهاد دانشی را در آغاز مسیر در جایگاه بهتری قرار می دهد ولی به هیچ وجه تضمین کننده نتیجه این رقابت نمی باشد و در بسیاری از موارد رقبایی که ابتدا در جایگاه پایینتری قرار داشته اند با هدف گذاری، برنامه ریزی و تلاش مضاعف می توانند نتیجه این رقابت را به نفع خود تغییر دهند.

به همین سبب راهبرد برتری جویی مبتنی بر مزیت های رقابتی اولیه و از طریق رقابت با رقبای دیگر را راهبرد اقیانوس قرمز می نامند .

راهبرد اقیانوس آبی

نقطه شروع حرکت یک نهاد دانشی به سوی مرجعیت همیشه وجود یک مزیت رقابتی علمی نیست.

در برخی موارد، یک رشته علمی از اولویت بالا برای توسعه کشور برخوردار می باشد ولی صحنه رقابت داخلی نهادهای دانشی در زمینه این رشته کاملاً از وجود رقبا خالی است.

در این موارد اولین نهاد دانشی که به این صحنه وارد شود می تواند از مزیت اولین بودن (به جای مزیت بهترین بودن) استفاده کند و در زمانی کوتاه به کانون اصلی فعالیت های آن رشته در سطح کشور تبدیل شود.

انتخاب اهداف توسعه ای از میان حوزه های دانشی **پر اولویت** و **مغفول مانده** در کشور را راهبرد اقیانوس آبی می نامند .

نکته

یک نهاد دانشی در مسیر نیل به مرجعیت علمی می تواند برخی از حوزه های دانشی را بر اساس مزیت های رقابتی خود انتخاب نماید (راهبرد اقیانوس قرمز) و برخی از حوزه های دانشی را بر اساس اولویت های ملی مغفول مانده انتخاب کند (راهبرد اقیانوس آبی).

بطور قطع یک نهاد دانشی کوچک (به عنوان مثال یک دانشگاه تازه تاسیس) بهتر است راهبرد اقیانوس آبی را برای انتخاب حوزه های دانشی به عنوان هدف مرجعیت بکار بگیرد.

این امر با تامل بر روی حوزه های راهبردی و مغفول مانده نظام سلامت و تلاش برای کسب جایگاهی کوچک ولی کلیدی در تعاملات پیچیده نظام سلامت امکانپذیر است .

اهداف اصلی راه اندازی قطب های علمی

- رشد و توسعه علم و فناوری کشور در یک حوزه دانشی خاص
- تحقق آرمان مرجعیت علم و فناوری در سطح بین المللی در یک حوزه دانشی خاص
- شبکه سازی ظرفیت های ملی و بسترسازی برای مشارکت نهادهای دانشی کشور در یک حوزه دانشی خاص
- ایجاد بستر مناسب برای جذب و توانمندسازی و بکارگیری استعدادهای درخشان و نخبگان کشور در یک حوزه دانشی خاص
- تضمین همراستایی فعالیت های نهادهای دانشی یک حوزه دانشی خاص با اولویتها و رفع نیازهای کشور
- توسعه و تقویت مطالعات میان رشته ای مرتبط با یک حوزه دانشی خاص

قطب علمی سطح یک یا قطب بالقوه

نهاد دانشی است که با توجه به مزیت‌های رقابتی خود و با هدف رفع نیازهای بومی و یا آدرس دهی به اولویت‌های ملی بر روی حوزه‌های دانشی خاصی تمرکز پیدا می‌کند و با هدف گذاری و برنامه ریزی مناسب در مسیر تمایز موسسه ای و افزایش کمی منابع، زیرساخت‌ها و توانمندی‌های خود گام بر می‌دارد.

تمرکز و تمایز، راهبردهای اصلی قطب‌های علمی بالقوه محسوب می‌شوند.

قطب علمی سطح دو یا قطب پایه

نهادی دانشی است که در یک حوزه دانشی خاص و حداقل در یکی از کارکرد های چهارگانه آموزش، پژوهش، مدیریت دانش و یا ارائه خدمت، فعالیت های دانشی کیفی و با استانداردهای بالا ارائه می کند و با برنامه ریزی متمرکز در جهت حل مشکلات و رفع نیازهای کشور از طریق پرکردن شکافهای آموزشی، تحقیقاتی، خدماتی یا تولیدی در آن حوزه دانشی خاص گام بر می دارد.

تمرکز، تمایز، و تعالی، راهبردهای اصلی قطب های علمی پایه محسوب می شوند.

قطب علمی سطح سه یا قطب جامع

یک نهاد دانشی شناخته شده است که به واسطه عملکرد الگوی خود، رهبری جامعه علمی کشور در رشته مربوطه را برعهده می گیرد و با اتکا به ظرفیت های بالای علمی خود و با شبکه سازی و بکارگیری ظرفیت های ملی، در مسیر رفع نیازهای اساسی کشور در آن حوزه دانشی نقشی محوری ایفا می نماید.

گستره کارکردهای دانشی الگوی قطب علمی جامع شامل آموزش، پژوهش، مدیریت دانش و ارائه خدمات می باشد.

گسترش اقدامات و دسترسی های قطب علمی جامع در سطح جامعه، بخش خدمات و صنعت، نهادهای سیاستگذار و جامعه علمی ملی و بین المللی، سبب می شود دامنه تاثیرگذاری فعالیت های دانشی قطب علمی جامع بسیار وسیع باشد.

تمرکز، تمایز، تعالی، و رهبری، راهبردهای اصلی قطب های علمی جامع محسوب می شوند.

قطب علمی سطح چهار یا قطب مرجع

یک نهاد دانشی شناخته شده است که به واسطه عملکرد الگوی خود، رهبری جامعه علمی بین المللی در رشته مربوطه را برعهده می گیرد و با اتکا به ظرفیت های بالای علمی خود بر فضای گفتمانی علمی جهانی تسلط پیدا می کند و نبض تعاملات با مراکز رقیب، همکار و بازار مشتریان را در دست می گیرد.

تمرکز، تمایز، تعالی، رهبری، و فرادستی، راهبردهای اصلی قطب های علمی مرجع محسوب می شوند.

نکته

راهبردهای مورد تاکید در نقشه راه و برنامه راهبردی تمایز یافته یک دانشگاه برای نیل به مرجعیت علمی در یک رشته بر اساس **سطح مزیت رقابتی آن دانشگاه** در آن رشته مشخص می گردد.

به عنوان مثال برنامه راهبردی یک دانشگاه برای نیل به مرجعیت علمی در یک رشته که در آن از مزیت رقابتی ضعیف برخوردار است بطور عمده بر راهبردهای تمایز و تعالی متمرکز می باشد.

در این مثال هدف اولیه و مستقیم دانشگاه شناسایی به عنوان قطب علمی پایه در رشته مورد اشاره می باشد.

بدیهی است پس از تبدیل شدن به قطب علمی پایه، دانشگاه می تواند با عملیاتی سازی راهبرد راهبری ملی به قطب علمی جامع و متعاقبا با عملیاتی سازی راهبرد فرادستی بین المللی به قطب علمی مرجع تبدیل شود.

سلسله مراتب برنامه های مرجعیت

علمی

الف- **خط زمانی راهبردی**، زمانبندی کلی پیاده سازی راهبردهای مختلف نیل به مرجعیت به تفکیک چهار سطح مزیت رقابتی اولیه دانشگاه ها در آن رشته را نمایش می دهد. بدیهی است هرچه مزیت رقابتی اولیه ضعیف تر باشد خط زمانی راهبردی نیل به مرجعیت طولانی تر خواهد بود.

ب- **نقشه راه راهبردی**، نگاشت زمانی اقدامات اصلی در راستای پیاده سازی راهبردهای نیل به مرجعیت و ارتباطات پیش نیاز و پس نیاز میان این اقدامات را نمایش می دهد. نقشه راه راهبردی منطبق بر چارچوب خط زمانی راهبردی تدوین می گردد

ج- **برنامه راهبردی تمایز یافته**، سندی است که نقاط قوت و فرصت های دانشگاه را برای حرکت به سوی مرجعیت علمی احصاء و تحلیل نموده، غایات و راهبردهای نیل به این غایات را تشریح نموده و اقدامات ضروری برای پیاده سازی این راهبردها را با ذکر زمان و مسئول انجام آن مشخص می کند.

راهبردهای نیل به مرجعیت علمی:

تصمیم‌گیری‌های کلان و سیاست‌های جهت‌بخشی که موسسات جهت نیل به مرجعیت اتخاذ می‌نمایند، راهبردهای نیل به مرجعیت علمی نامیده می‌شوند.

راهبردهای نیل به مرجعیت علمی در چهار گروه طبقه‌بندی می‌شوند:

- راهبردهای تمرکز و تمایز موضوعی
- راهبردهای تعالی موسسه‌ای
- راهبردهای رهبری ملی
- راهبردهای فرادستی بین‌المللی.

راهبرد تمرکز و تمایز

تمرکز به معنی تخصیص هدفمند منابع مالی، سرمایه انسانی، فناوریهای تخصصی و تلاش های سازمانی بر روی توسعه یک حیطه یا زیر حیطه علمی خاص می باشد.

یک نهاد دانشی متمرکز بخش مشخص و قابل توجهی از منابع و فعالیت های دانشی خود را به یک موضوع یا حوزه دانشی خاص معطوف می نماید.

ادامه....

تمایز به معنی تغییر واقعی و مشهود در عملکرد یک نهاد دانشی به دنبال تمرکز بر روی یک یا چند حوزه دانشی خاص می باشد.

این تغییر عملکرد علمی می تواند شامل گسترش کمی یا کیفی یک یا چند کارکرد دانشی (آموزش، پژوهش، مدیریت دانش، تولید و خدمت) و یا گسترش اقدام و دسترسی جهت افزایش اثربخشی کارکردهای دانشی باشد.

یک نهاد دانشی متمایز، در مقایسه با سایر نهادهای دانشی مشابه، قابل شناسایی و دارای مزیت مشخص می باشد.

تمایز همنوا

هنگامی که تمایز نهادهای دانشی مختلف بر اساس یک نقشه کلان و با هدف تقسیم کار ملی میان نهادهای دانشی صورت پذیرد، **تمایز همنوا** نامیده می شود.

تمایز همنوا معمولا برای تحقق اهداف اسناد بالا دستی در سطح ملی صورت می گیرد.

اهداف مرتبط به راهبرد تمرکز و تمایز موضوعی

الف- برنامه ریزی متمرکز

- اجماع بر روی رسالت تمایز یافته
- تدوین نقشه راه راهبردی تمایز یافته
- تدوین برنامه راهبردی تمایز یافته

ب- تضمین همراستایی

- طراحی و استقرار نظام پایش و حاکمیت آکادمیک جهت اطمینان از همراستایی عملیات محیطی با برنامه راهبردی تمایز یافته
- تامین و تخصیص مالی رسالت مدار با تاکید بر نقاط تمرکز

اقدامات مرتبط به راهبرد تمرکز و تمایز موضوعی

• ج - توسعه کمی هدفمند

- توسعه هیات علمی رشته با توجه ویژه به حیطه های تمرکز
- توسعه زیرساخت ها و تجهیزات مرتبط به حیطه های تمرکز
- توسعه رشته ها و مقاطع مرتبط به حیطه های تمرکز
- توسعه نهادهای علمی (گروه ها، دپارتمان ها، مراکز تحقیقات، مراکز ارائه خدمت، اندیشکده ها، مراکز رشد، پارک های علم و فناوری، ...) با توجه ویژه به حیطه های تمرکز
- بورسیه دانشجویی مرتبط به حیطه های تمرکز
- جذب دانشجویان مرتبط به حیطه های تمرکز

راهبرد تعالی:

- تعالی به معنی تلاش برای دستیابی به کیفیت در سطح سازمان می باشد. اثربخشی، کارآیی، تناسب با اهداف، و تناسب با انتظارات، نیازها و تقاضاها از مصادیق کیفیت در یک سازمان محسوب می شوند.

- اقدامات مرتبط:

- بهبود کیفیت: مدیریت فرایندی، بازنگری برنامه ها، اعتباربخشی

- ظرفیت سازی: تیم سازی، توانمندسازی

- فرهنگ سازی، برگزاری جشنواره ها

راهبرد راهبری:

راهبری به معنی شناسایی کنشگران اصلی رشته در کشور، برقراری ارتباط موسسه با کنشگران اصلی رشته و گسترش چتر تولیتی موسسه بر روی این کنشگران می باشد. سیاستگذاری، جهت بخشی، اولویت گذاری، هماهنگ سازی، و نظارت و تنظیم از جمله فعالیت های تولیتی محسوب می شوند.

اقدامات مرتبط به راهبرد راهبری ملی

الف- تولیت

- تدوین استانداردهای ملی برنامه درسی رشته
- تدوین استانداردهای ملی خدمات مرتبط به رشته
- تدوین راهکارهای ملی رشته
- تدوین کدهای اخلاق حرفه ای رشته
- تمهید اعتباربخشی های مرتبط به رشته
- مطالعات آینده نگاری رشته در سطح کشور
- برنامه ریزی گسترش رشته در سطح کشور
- برنامه ریزی نیروی کار رشته در سطح کشور
- نقش آفرینی کلیدی در انجمن های تخصصی
- نقش آفرینی کلیدی در بوردهای تخصصی

اقدامات مرتبط به راهبرد راهبری ملی

ب- گسترش اقدام و دسترسی

- برنامه ریزی و برگزاری رویدادهای علمی مرتبط به رشته در سطح کشور
- برنامه راهبردی رصد علمی
- تولید و انتشار کتب علمی مرجع ملی
- توسعه سیاستگذاری سلامت
- مداخلات و پویش های اجتماعی
- آموزش همگانی

ج- شبکه سازی

- تاسیس شبکه مجازی ملی
- راه اندازی فوروم ملی

اقدامات مرتبط به راهبرد راهبری ملی

د- ارزش زایی

- توسعه نوآوری
- کارآفرینی
- راه اندازی شرکت های دانش بنیان
- خدمت سازی / محصول سازی
- براند سازی
- بازار سازی
- درآمد سازی

ه- عمومی سازی

- حضور فعال در رسانه های جمعی
- حضور فعال در رسانه های اجتماعی
- آموزش همگانی

اقدامات مرتبط به راهبرد راهبری ملی

و- بین المللی سازی

- دانشجویان بین الملل
- مدارک و گواهینامه های بین المللی
- برنامه های تبادل استاد
- برنامه های تبادل دانشجو
- پرسنل بین المللی
- برنامه های فرامرزی آموزشی
- پروژه های مشترک پژوهشی
- مهارت های زبان آموزی
- کسب اعتبار بین المللی
- محتوای بین المللی برنامه های درسی
- گرانت های بین المللی
- شبکه های بین المللی
- فرصت های سفر و رفت و آمد
- معادلسازی و انتقال مدرک

راهبرد فرادستی / سیادت:

راهبرد فرادستی به دنبال کسب یک جایگاه رفیع، بدون رقیب، و بلامنازع در جامعه علمی بین المللی رشته می باشد.

فرادستی موقعیتی ویژه است که یک موسسه و یا کشور با قرار گرفتن در آن، انظار پژوهشگران و دانشمندان رشته را در سطح جهان به خود جلب نموده و با ایجاد وضعیت تسلیم و تواضع، آنان را متقاعد می کند تا به رهبری اش تن دهند.

این جایگاه حاصل عملکرد عالی، همه جانبه و مستمر دانشی موسسه در رشته مربوطه می باشد.

اقدامات مرتبط به راهبرد فرادستی بین المللی

الف- پیشگامی (اولین)

- تحقیقات پیشرو
- فناوری پیشرو

ب- پیشتازی (بزرگترین، بیشترین سهم)

- بیشترین مقالات
- بیشترین کتب
- بیشترین محققین
- بیشترین موسسات
- بیشترین موارد ثبت ابداع و اختراع

اقدامات مرتبط به راهبرد فرادستی بین المللی

ج- تاثیر (مهمترین)

- همایش جهانی
- شبکه جهانی
- فوروم جهانی

د- کیفیت (بهترین)

- ژورنال های جهانی (بیشترین IF)
- کتب مرجع جهانی
- بهترین دانشمندان
- بهترین موسسات
- بهترین خدمات

اقدامات مرتبط به راهبرد فرادستی بین المللی

ه- ارجاع (مشهورترین، محبوب ترین، پرفردارترین)

- توسعه انتولوژی
- پایگاه داده ای دانش رشته
- نظریه پردازی / پارادایم غالب / علم هنجاری
- فلسفه رشته
- مطالعات پر ارجاع

و- کاربرست (موثرترین، پر کاربرد ترین)

- مطالعات کاربردی
- مطالعات پشتیبان ابداعات و اختراعات
- بالاترین ارزش افزوده اقتصادی دانشی
- موسسات دانش بنیان

اقدامات مرتبط به راهبرد فرادستی بین المللی

ز- اقتدار (قوی ترین، مقتدرترین)

- مدیریت بورد های نهادهای علمی جهانی
- میزبانی مقر نهادهای علمی جهانی
- اعتبار سنجی جهانی
- علم سنجی جهانی
- تعیین اولویت های پژوهشی

نمونه اقدامات پیشنهادی مرجعیت علمی:

- جذب، توانمندسازی، بکارگیری، و مدیریت هیات علمی متناسب با رسالت
- اعزام دانشجوی بورسیه متناسب با رسالت
- توسعه رشته ها و مقاطع متناسب با رسالت
- توسعه ساختار، تشکیلات، و موسسات دانشگاهی (گروه، دپارتمان، مرکز پژوهشی، بخش، کلینیک، بیمارستان، مرکز مدیریت دانش) متناسب با رسالت تمایز یافته دانشگاه
- تولید، انباشت، و تخصیص منابع مالی متناسب با رسالت
- جذب دانشجویان متناسب با رسالت
- جذب، توانمندسازی، بکارگیری، و مدیریت کارکنان متناسب با رسالت
- اولویت گذاری و هدایت پژوهشی متناسب با رسالت
- حمایت از سیاست گذاری مبتنی بر شواهد در سطح ملی مرتبط به رسالت تمایز یافته

ادامه...

طراحی فعالیت های فوق برنامه متناسب با رسالت
ارتباط با صنعت و راه اندازی مراکز دانش بنیان متناسب با رسالت
توسعه فضای فیزیکی، لابراتوار، تجهیزات، و امکانات متناسب با رسالت
شناسایی، همکاری و شبکه سازی کنشگران علمی مرتبط با رسالت
برنامه برگزاری نشست ها و همایش های مرتبط به رسالت تمایز یافته
اصلاح، تعدیل، یا بهبود کوریکولوم سایر رشته ها متناسب با رسالت
رصد محیطی (ملّی و بین المللی) و تمهید داده های راهبردی مرتبط با رسالت
برنامه راهبردی تولید و نشر مجلات، کتب، و محتوای آموزشی مرتبط به رسالت تمایز
یافته

جمع بندی

مرجعیت علمی، یک گفتمان —نه فقط یک برنامه— در حوزه توسعه آکادمیک دانشگاه است. پذیرش این گفتمان، مستلزم آینده نگاری و انتخاب صحیح جهت گیریها، طراحی سیاستها، برنامه ها و اقدامات آینده و تخصیص منابع نشاندار بر اساس این گفتمان است.

برای دانشگاه های کوچک، پاسخگویی بهینه به نیازهای جامعه محیطی بر اساس نیازسنجی صحیح و اولویت بخشی به این نیازها در تخصیص منابع و امکانات، می تواند زمینه ساز دستیابی به مرجعیت علمی باشد.

کسب مرجعیت علمی مستلزم خط سیر زمانی بیش از ده ساله، حرکت گام به گام و منظم و سرمایه گذاری مداوم و هوشمند است.

آنچه در این نوشتار عرضه شد، بر مبنای رویکرد مسلط رقابت علمی است و نماینده همه توانمندیها و یا ضعف های یک مجموعه دانشی - خدماتی نیست.

تحلیل جامع و همزمان توانمندیها در حوزه های منابع انسانی و زیرساختها و امکانات و فرصتهای محیطی برای انتخاب رسالت تمایز یافته ضروری است

توصیه اینکه مبتنی بر ظرفیت پاسخگویی به نیاز جامعه، حیطه های علمی تعریف و اولویت بندی شده و الگوی تلفیقی آموزش، پژوهش و خدمات در یک حیطه خاص به کار بسته شود.

